

Labklājības ministrija

Horizontālais princips

«Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana»

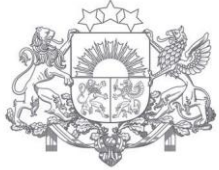
2.2.2.1.pasākums

Inese Vilcāne

Labklājības ministrijas Sociālās politikas
plānošanas un attīstības departaments

17.05.2024.

Labklājības ministrija

Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 24. jūnija regula (ES) 2021/1060

9. pants. Horizontālie principi

Dalībvalstis un Komisija fondu apguvē nodrošina pamattiesību ievērošanu un atbilstību **Eiropas Savienības Pamattiesību hartai**.

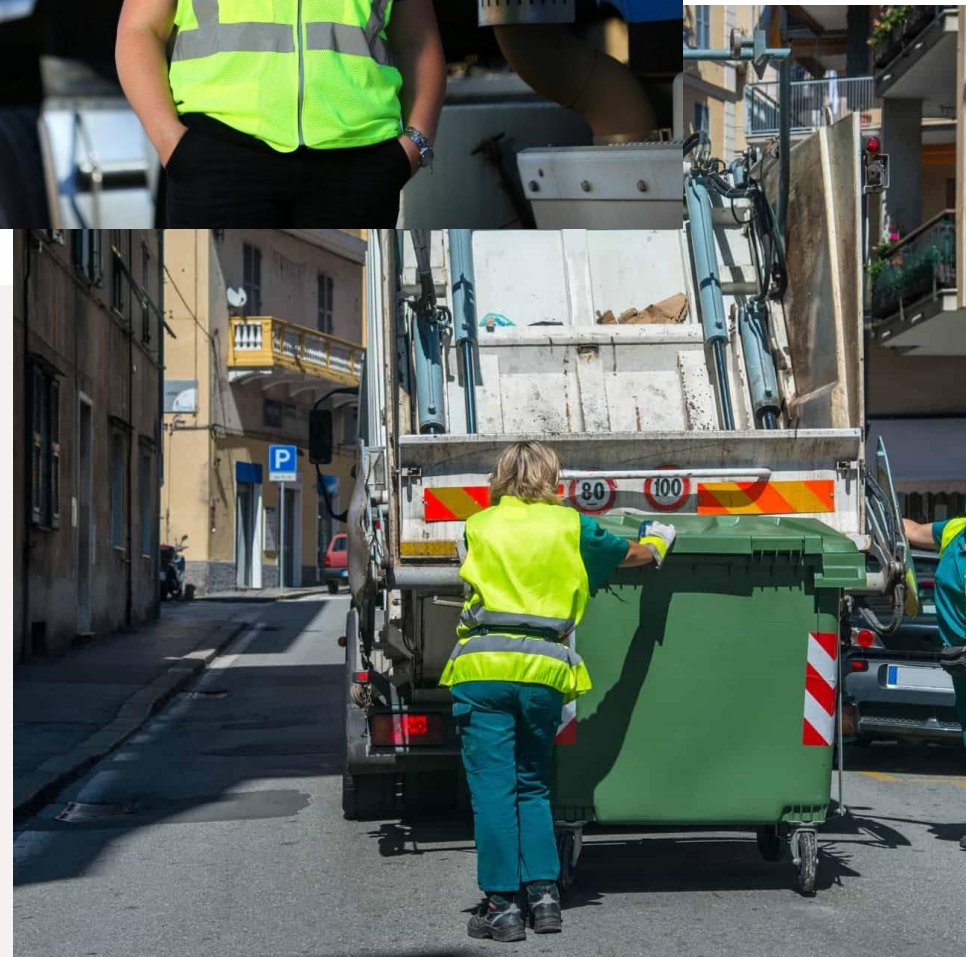
Dalībvalstis un Komisija veic atbilstošus pasākumus, lai programmu sagatavošanas, īstenošanas uzraudzības, ziņošanas un novērtēšanas laikā novērstu jebkādu **diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, ticības vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ**. Visā programmu sagatavošanas un īstenošanas laikā jo **īpaši ņem vērā pieklūstamības nodrošināšanu personām ar invaliditāti**.

Īstenojot horizontālā principa mērķus, īpaši jāņem vērā nepieciešamība nodrošināt **dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu** un piekļuves iespējas personām ar invaliditāti

Dzimumu līdztiesības integrēšana atkritumu apsaimniekošanas nozarē

- ikviena persona neatkarīgi no dzimuma var īstenot savas ieceres, baudīt tiesības, uzņemt pienākumus un atbildību
- vīriešu un sieviešu loma sabiedrības attīstībā tiek atzīta par līdzvērtīgu

Cik apgroza un cik nopelna atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumi?

Atkritumu savākšanas, apstrādes un izvietošanas uzņēmumi ir starp 2021.gadā valsts budžetā **vislielāko summu samaksājušajiem**, rēķinot uz vienu darbinieku

Mēneša vidējā darba samaksa 2023.gada 2.ceturksnī nozarē bija **1587 EUR**, kas ir virs vidējā valstī (1525 EUR)

2023.gada laikā vidējā darba samaksa visstraujāk pieauga ūdens apgādes, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošanas un sanācijas nozarē – **par 24.8 %**

Avots: Lursoft, CSB, aprēķins NRA

*AS "Eco Baltia" 2022.gadā sasniegusi rekordaugstu konsolidēto neto apgrozījumu 210.79 miljonu eiro apmērā. Salīdzinot ar 120 miljoniem eiro 2021.gadā, tas ir pieaugums par 75.7% .
(<https://www.db.lv/zinas/>)*

AS "CleanR Grupa" (Grupa) 2023. gada pirmajos trīs mēnešos sasniegusi kopējo apgrozījumu 21,7 miljoni eiro, kas ir par 37% vairāk nekā tādā pašā periodā pērn (<https://www.db.lv/zinas/>)

Dati, kas raksturo dzimumu nevienlīdzību nozarē

Ūdens apgāde, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija (2023)

Dzimums	Nodarbināto skaits
Sievietes	2 200
Vīrieši	4 625

Atkritumu šķirotāji

Pavisam	414
Vīrieši	227
Sievietes	187

Rīkotājdirektori un uzņēmumu vadītāji (visās nozarēs)

Pavisam	35105
Vīrieši	24464
Sievietes	10641

- sieviešu un vīriešu darba samaksas atšķirības nozarē veido 7.3% (valstī vidēji - 17.1%)

Minimālās HP kritērija prasības projektos

Jāparedz vismaz 1 vispārīga darbība, kas attiecas uz:

- komunikācijas un vizuālās identitātes pasākumiem
- projekta vadības un īstenošanas personālu
- sociāli atbildīgs iepirkums

Var paredzēt specifiskas darbības, kas īpaši veicina vides un informācijas piekļūstamību personām ar kustību, redzes, dzirdes vai garīga rakstura traucējumiem, vecāka gadagājuma cilvēkiem un vecākiem ar maziem bērniem

Vispārīgo HP VINPI darbību piemēri

Projekta vadības un īstenošanas personāls

- tiks virzīti pasākumi, kas sekmē **darba un ģimenes dzīves līdzsvaru**, paredzot elastīga un nepilna laika darba iespēju nodrošināšanu vecākiem ar bērniem un personām, kuras aprūpē tuviniekus
- projekta vadības un īstenošanas **personāla atlase nodrošināta bez jebkādas tiešas vai netiešas diskriminācijas**, veicina mazāk pārstāvētā dzimuma piesaisti, personu ar invaliditāti piesaisti un nediskriminē pēc rases, etniskās izcelsmes, dzimuma, vecuma, invaliditātes, reliģiskās, pārliecības, seksuālās orientācijas vai citiem apstākļiem
- sievietēm un vīriešiem nodrošināta **vienlīdzīga darba samaksa** un vienlīdzīgas karjeras izaugsmes iespējas, tostarp nodrošinot dalību apmācībās, semināros, komandējumos, (t.sk. piemērota vienlīdzīgas bonusu sistēma, veselības apdrošināšana u.c.)

Personāla atlase bez diskriminācijas

AICINĀM DARBĀ: Atkritumvedēja vadītāju (8332 01) Valmierā

Pateicamies par atsaucību ikvienam/i kandidātam/ei un informējam, ka SIA "ZAAO" nodrošina vienlīdzīgas iespējas ikvienam. SIA "ZAAO" atbalsta dažādību un iekļaujošu darba vidi, un kandidātus(-es) izvērtē, balstoties vienīgi uz sasniegumiem, kvalifikācijām un darba pieredzi.

Drošības eksperts/-e
(Olaine, PET Baltija)

[Skatīt vakanci >](#)

NIKAMI

Būvgružu atkritumu šķirošanas rūpnīcas vadītājs

HR Partner SIA klients

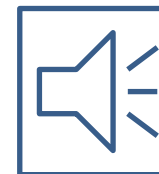

Vispārīgo HP VINPI darbību piemēri

Komunikācijas un publicitātes pasākumos

- īstenojot projekta komunikācijas aktivitātes, tiks izvēlēta **valoda un vizuālie tēli**, kas mazina diskrimināciju un stereotipu veidošanos par kādu no dzimumiem, personām ar invaliditāti, reliģisko pārliecību, vecumu, rasi un etnisko izcelsmi vai seksuālo orientāciju (skat. metodisko materiālu “Ieteikumi diskrimināciju un stereotipus mazinošai komunikācijai ar sabiedrību”, <https://www.lm.gov.lv/lv/metodiskie-materiali>);
- projekta tīmekļvietnē izveidota sadaļa "**Viegli lasīt**", kurā iekļauta īsa aprakstoša informācija par projektu un citu lasītājiem nepieciešamu informāciju vieglajā valodā, lai plašākai sabiedrībai nodrošinātu iespēju uzzināt par ES fondu ieguldījumiem.

Informācija tīmeklī

EIROPAS SAVIENĪBA

Par ES fondiem ▾

Kontakti

Profesionāļiem ▾

Projektu portāli 🔒

Valoda

Iestatījumi

Projektu atlasēs ▾

Normatīvie akti un dokumenti

Piekļūstams saturs

Viegli lasīt

Fonta izmērs

100%

150%

200%

Kontrasts

Atsvaidzināt

Lasīt vairāk

Sāukmlapa > Viegli lasīt

Viegli lasīt

Kas ir ES fondi?

Eiropas Savienība (ES) īsteno Kohēzijas politiku, ar kuras palīdzību ES dalībvalstīm tiek dotas iespējas uzlabot iedzīvotāju dzīves kvalitāti un valsts attīstības līmeni. Kohēzijas politikai finansējumu nodrošina Eiropas Savienības instrumenti - ES fondi.

Kohēzijas politika aptver simtiem tūkstošu projektu visā Eiropā un saņem finansējumu no Eiropas Savienības instrumentiem: Reģionālās attīstības fonds (ERAF), Eiropas Sociālais fonds (ESF), un Kohēzijas fonds (KF). Tāpat ir pieejami citi tādiem ES fondiem kā Atveseļošanas fonds (AF), INTERREG, Taisnīgas pārkārtošanās fon...

Specifisko HP darbību piemēri (ja FS izvēlas veicināt HP)

- tiks nodrošināti **konsultatīva rakstura pasākumi** par personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju jautājumiem, tostarp piesaistīti eksperti vai nodrošinātas konsultācijas ar nevalstiskajām organizācijām, kas pārstāv personu ar invaliditāti intereses (piemēram, informatīvo materiālu izstrādes procesā, pakalpojuma sniegšanas telpu vides pieklūstamības novērtēšanai, mērķa grupu uzrunāšanai un sasniegšanai u.c. (attiecīgi pievienojot dokumentus, piem. konsultāciju protokolus u.c.)
- tiks nodrošinātas **dzimumu līdztiesības ekspertu konsultācijas** (vai konsultatīva rakstura pasākumi) mācību līdzekļu un programmu satura izvērtēšanai no dzimumu līdztiesības viedokļa
- mediju kampaņās, semināru, konferenču un komunikācijas pasākumu īstenošanā sabiedrības informēšanai **tiks nodrošināti cilvēkiem ar dažāda veida funkcionāliem traucējumiem pieklūstami formāti** (piem., tulkošana zīmju valodā, subtitrēšana, reāllaika transkripcija, raidījumu un pasākumu ierakstīšana)

Sabiedrības izglītošanas programmu satura izvērtēšana no dzimumu līdztiesības viedokļa

---

- **Atkritumus Latvijā šķiro 79% iedzīvotāju***
- **Apzinīgākā atkritumu šķirotāja profils ir 45–54 gadus veca sieviete**, kas dzīvo pilsētā ārpus Rīgas vai laukos, kurai ir vidējā vai augstākā izglītība un kura strādā publiskajā sektorā. Savukārt tipisks atkritumu **nešķirotāja profils ir 18–44 gadus vecs vīrietis**, kas dzīvo Rīgā, ir ieguvis tikai pamatizglītību un strādā publiskajā sektorā**
- **Atšķirīga izpratne** par atkritumiem: mājsaimniecības jomā sievietes var izmantot kā kompostu vai mēslojumu kaut ko, kas vīriešiem šķiet netīrums; un to, kas sievietēm izskatās kā nevajadzīgs, vīrieši var izmantot saimniecībā.
- **Zināšanas par atkritumu jautājumiem** atšķiras atkarībā no dzimuma un vecuma.
- **Sieviešu līdzdalības trūkums** lēmumu pieņemšanas procesos.

*aptaujā 2022.gada nogalē īstenoja "Latvijas Zaļais punkts" sadarbībā ar pētījumu kompāniju "SKDS"

**uzņēmumu grupas "Eco Baltia grupa" ietilpstošā uzņēmuma "Latvijas Zaļais punkts" pētījums "Cik zaļi dzīvo Latvijas iedzīvotāji?"

Sabiedrības izglītošanas pasākumu pieklūstamība

EUROPEAN DAY OF PERSONS WITH DISABILITIES 24-25 NOVEMBER 2022

YOUNG PEOPLE WITH DISABILITIES

Sarah Talbi
Belgian national champion of the European Commission's communication campaign on the Disability Rights Strategy

there were so many difficulties. You apply for a post. You never know whether or not to put your disability

European Commission | #EDPD2022 #EUDisabilityRights #UnionOfEquality #EUAccessCity

pieklūstami formāti (VINPI_02.2):

- tulkošana zīmju valodā
- video subtitrēšana
- reāllaika transkripcija
- Braila druka
- indukcijas cilpas
- drukas materiāliem - fonts, kontrasts
- raidījumu un pasākumu ierakstīšana
- pasākuma vietas pieklūstamība (pacēlāju un pandusu noma)

Organizējot pieteikšanos pasākumam, jānoskaidro, vai personai ir nepieciešams atbalsts un kāds tieši!

Sociāli atbildīgs publiskais iepirkums

- sociāli atbildīgi publiskie iepirkumi ir stratēģisks rīks, kas efektīvi virza uz priekšu sociālo un darbaspēka politiku
- sociālās atbildības kritēriji var tikt integrēti visās ar preču, pakalpojumu vai būvdarbu iepirkumu saistītās darbībās
- veicina sieviešu un vīriešu līdztiesību darba vietā, palielina sieviešu dalību darba tirgū un rod labāku līdzsvaru starp darbu un privāto dzīvi

<https://www.iub.gov.lv/lv/media/658/download>

Kā veicināt dzimumu līdztiesību?

- **novēršot stereotipus un aizspriedumus**, kas dod priekšroku vīriešiem, nevis sievietēm, piemēram, valoda, kas dod priekšroku vīriešu kandidātiem un neapzināti attur sievietes no pieteikšanās
- **informēšana sociālajos medijos** var palīdzēt pārlicināt sievietes, ka atkritumi un to pārstrāde nav vīriešu dominējoša nozare
- nodrošināt **vienlīdzīgus konkurences apstākļus**, motivējot sievietes pieteikties vakancēm, un nodrošināt sievietēm atbilstošu personāla politiku
- informācijas un izglītības materiālos iekļaujot **ar dzimumu saistītas pieejas atkritumu šķirošanā**
- lai mainītu atkritumu nozarē dominējošās dzimumu normas, ir svarīga **izpratnes veicināšana, apmācība un pētījumu veikšana**, lai savāktu datus dalījumā pēc dzimuma

Sievietes ir būtiskas pārmaiņu veicinātājas, virzoties uz efektīvāku, ilgtspējīgāku un godīgāku atkritumu apsaimniekošanu!

Labklājības ministrija

Paldies par uzmanību!

Vadlīnijas horizontālā principa “Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana” īstenošanai un uzraudzībai (2021-2027)

<https://www.lm.gov.lv/lv/vadlinijas-horizontala-principa-vienlidziba-ieklausana-nediskriminacija-un-pamattiesibu-ieverosana-istenosanai-un-uzraudzibai-2021-2027>

inese.vilcane@lm.gov.lv

Skolas iela 28, Rīga, LV-1331

lm@lm.gov.lv

+371 80205100